

Warszawa, dnia 16 lipca 2021 r.

Poz. 1302

KONWENCJA

o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego,

przyjęta w Paryżu dnia 2 listopada 2001 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

Dnia 2 listopada 2001 r. w Paryżu została przyjęta Konwencja o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego, w następującym brzmieniu:

Przekład

**KONWENCJA
O OCHRONIE PODWODNEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO,
PRZYJĘTA W PARYŻU DNIA 2 LISTOPADA 2001 R.**

Konferencja Generalna Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury, która zebrała się w Paryżu w dniach od 15 października do 3 listopada 2001 roku, na swej trzydziestej pierwszej sesji,

uznając znaczenie podwodnego dziedzictwa kulturowego jako integralnej części dziedzictwa kulturowego ludzkości i szczególnie ważnego elementu w historii ludów, narodów oraz stosunków między nimi dotyczących ich wspólnego dziedzictwa,

zdając sobie sprawę ze znaczenia ochrony i zachowania podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz z tego, że odpowiedzialność za nie spoczywa na wszystkich Państwach,

dostrzegając wzrost publicznego zainteresowania podwodnym dziedzictwem kulturowym oraz społecznej świadomości jego wartości,

przekonana o znaczeniu badań, informacji oraz edukacji dla ochrony i zachowania podwodnego dziedzictwa kulturowego,

przekonana o powszechnym prawie do czerpania edukacyjnych i rekreacyjnych korzyści wynikających z odpowiedzialnego i nieniszczącego dostępu do podwodnego dziedzictwa kulturowego *in situ*, a także o wartości społecznej edukacji, przyczyniającej się do zwiększenia świadomości i uznania oraz ochrony tego dziedzictwa,

świadoma faktu zagrożenia podwodnego dziedzictwa kulturowego przez nieuprawnione działania wobec niego, oraz potrzeby podjęcia bardziej zdecydowanych środków, aby zapobiegać takim działaniom,

świadoma potrzeby podejmowania odpowiednich środków w sytuacji, gdy działania uprawnione przypadkowo mogą negatywnie wpływać na podwodne dziedzictwo kulturowe,

głęboko zaniepokojona rosnącą komercyjną eksploatacją podwodnego dziedzictwa kulturowego, a w szczególności niektórymi działaniami mającymi na celu sprzedaż, kupno lub wymianę obiektów podwodnego dziedzictwa kulturowego,

świadoma dostępności zaawansowanych technologii zwiększających możliwości odkrywania oraz dostępu do podwodnego dziedzictwa kulturowego,

wierząc, że współpraca między Państwami, organizacjami międzynarodowymi, instytucjami naukowymi, organizacjami zrzeszającymi profesjonalistów, archeologami, nurkami oraz innymi zainteresowanymi stronami, a także ogółem społeczeństwa, jest niezbędna dla ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego,

mając na uwadze fakt, że badania, wydobywanie oraz ochrona podwodnego dziedzictwa kulturowego wymagają dostępności i zastosowania specjalistycznych metod badawczych oraz wykorzystania odpowiednich technik i sprzętu, a także zaawansowanych umiejętności specjalistycznych, co wskazuje na konieczność wprowadzenia ujednoczonych kryteriów regulujących,

dostrzegając potrzebę kodyfikacji oraz stopniowego opracowywania zasad dotyczących ochrony i zachowania podwodnego dziedzictwa kulturowego, w zgodzie z praktyką i prawem międzynarodowym, w tym z Konwencją UNESCO dotyczącą środków zmierzających do zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury, z dnia 14 listopada 1970 roku, z Konwencją UNESCO w sprawie ochrony światowego

dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, z dnia 16 listopada 1972 roku oraz z Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawie morza, z dnia 10 grudnia 1982 roku,

zdecydowana, aby poprawić na szczeblu międzynarodowym, regionalnym oraz krajowym efektywność środków dla zachowania podwodnego dziedzictwa kulturowego *in situ* lub, jeśli to konieczne dla celów badawczych lub ochronnych, wydobywania z należytą ostrożnością podwodnego dziedzictwa kulturowego,

postanowiwszy podczas swej dwudziestej dziewiątej sesji, że problematyka ta winna stać się przedmiotem konwencji międzynarodowej,

przyjmuje niniejszą Konwencję w dniu drugiego listopada 2001 roku.

Artykuł 1 – Definicje

Dla celów niniejszej Konwencji:

1. (a) „Podwodne dziedzictwo kulturowe” oznacza wszelkie ślady egzystencji ludzkiej mające charakter kulturowy, historyczny lub archeologiczny, które pozostawały lub pozostają całkowicie lub częściowo pod wodą, okresowo lub stale, przez co najmniej 100 lat, w tym:
  - (i) stanowiska, budowle, obiekty, artefakty oraz szczątki ludzkie, wraz z ich kontekstem archeologicznym i przyrodniczym;
  - (ii) statki, samoloty oraz inne pojazdy lub ich części, ładunek lub inna zawartość, wraz z ich kontekstem archeologicznym i przyrodniczym; oraz
  - (iii) przedmioty o charakterze prehistorycznym.
- (b) Rurociągi i kable umieszczone na dnie morskim nie stanowią podwodnego dziedzictwa kulturowego.
- (c) Instalacje, niebędące rurociągami i kablami, umieszczone na dnie morskim i nadal używane, nie stanowią podwodnego dziedzictwa kulturowego.
2. (a) „Państwa-Strony” oznaczają Państwa, które wyraziły zgodę na związanie niniejszą Konwencją, oraz w stosunku do których niniejsza Konwencja weszła w życie.
- (b) Konwencję niniejszą stosuje się *mutatis mutandis* do tych terytoriów, o których mowa w artykule 26, ustęp 2 litera (b), które stają się Stronami niniejszej Konwencji zgodnie z warunkami określonymi w tymże ustępie, i w tym zakresie określenie „Państwa-Strony” odnosi się do tychże terytoriów.
3. „UNESCO” oznacza Organizację Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury.
4. „Dyrektor Generalny” oznacza Dyrektora Generalnego UNESCO.
5. „Obszar” oznacza znajdujące się poza granicami jurysdykcji państwowej dno mórz i oceanów oraz ich podziemie.
6. „Działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe” oznaczają działania, których głównym obiektem jest podwodne dziedzictwo kulturowe i które mogą, pośrednio lub bezpośrednio, fizycznie naruszyć lub w inny sposób uszkodzić podwodne dziedzictwo kulturowe.

7. „Działania przypadkowo oddziałujące na podwodne dziedzictwo kulturowe” oznaczają działania, które mogą fizycznie naruszyć lub uszkodzić podwodne dziedzictwo kulturowe, choć nie jest ono głównym, ani jednym z kilku, przedmiotem tych działań.
8. „Statki i samoloty państwowe” oznaczają okręty wojenne oraz inne statki lub samoloty będące własnością Państwa lub przez nie używane, które w chwili zatonięcia były wykorzystywane wyłącznie dla niekomercyjnych celów państwowych, które jako takie zostały zidentyfikowane oraz spełniają kryteria definicji podwodnego dziedzictwa kulturowego.
9. „Zasady” oznaczają Zasady dotyczące działań nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe, zgodnie z artykułem 33 niniejszej Konwencji.

Artykuł 2 - Cele i zasady ogólne

1. Celem niniejszej Konwencji jest zapewnienie i zwiększenie ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego.
2. Państwa-Strony będą współpracować w zakresie ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego.
3. Państwa-Strony będą zachowywać podwodne dziedzictwo kulturowe dla dobra ludzkości, zgodnie z postanowieniami niniejszej Konwencji.
4. Państwa-Strony będą, osobno lub wspólnie, w zależności od sytuacji, podejmować wszelkie odpowiednie środki, zgodne z niniejszą Konwencją oraz prawem międzynarodowym, niezbędne dla ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego, wykorzystując w tym celu najlepsze praktyczne środki, jakimi dysponują i stosownie do swoich możliwości.
5. Zachowanie podwodnego dziedzictwa kulturowego *in situ* będzie priorytetem w stosunku do zezwalania na lub podejmowania jakichkolwiek działań nakierowanych na to dziedzictwo.
6. Wydobyte obiekty podwodnego dziedzictwa kulturowego będą przechowywane, konserwowane oraz zarządzane w sposób zapewniający ich długotrwałe zachowanie.
7. Podwodne dziedzictwo kulturowe nie może być wykorzystywane w celach komercyjnych.
8. Zgodnie z praktyką poszczególnych Państw oraz prawem międzynarodowym, w tym z Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawie morza, żadne z postanowień niniejszej Konwencji nie powinno być interpretowane jako zmieniające normy prawa międzynarodowego oraz praktykę Państw w zakresie suwerennych immunitetów, a także praw danego Państwa do jego statków lub samolotów państwowych.
9. Państwa-Strony zapewnią, aby szczątkom ludzkim spoczywającym w wodach morskich okazywano należyty szacunek.
10. Należy zachęcać do odpowiedzialnego i nieniszczącego dostępu do podwodnego dziedzictwa kulturowego *in situ*, w celu jego obserwowania i dokumentowania, aby podnieść świadomość społeczną, uznanie oraz ochronę tego dziedzictwa, o ile taki dostęp da się pogodzić z jego ochroną i zarządzaniem.
11. Żadna czynność ani działanie podjęte na podstawie niniejszej Konwencji, nie będzie stanowić podstawy do występowania z roszczeniem, podważania lub kwestionowania suwerenności lub jurysdykcji państwowej.

Artykuł 3 – Powiązania między niniejszą Konwencją a Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawie morza

Żadne z postanowień niniejszej Konwencji nie narusza praw, jurysdykcji oraz obowiązków Państw wynikających z prawa międzynarodowego, w tym również z Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza. Niniejszą Konwencję należy interpretować i stosować w kontekście oraz w sposób zgodny z prawem międzynarodowym, w tym również z Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawie morza.

Artykuł 4 – Powiązania z prawem o ratownictwie morskim i prawem o znaleziskach

Żadne działanie związane z podwodnym dziedzictwem kulturowym, którego dotyczy niniejsza Konwencja, nie podlega prawu o ratownictwie morskim ani prawu o znaleziskach, chyba że:

- (a) właściwe władze wydadzą na to pozwolenie, oraz
- (b) jest to całkowicie zgodne z niniejszą Konwencją, oraz
- (c) zapewni to, w przypadku wydobycia podwodnego dziedzictwa kulturowego maksymalną jego ochronę.

Artykuł 5 - Działania przypadkowo oddziałujące na podwodne dziedzictwo kulturowe

Każde Państwo-Strona będzie podejmować najlepsze praktyczne środki, jakimi dysponuje, w celu zapobiegania lub minimalizowania negatywnych skutków, które mogą zostać wywołane pod jego jurysdykcją przez działania przypadkowo oddziałujące na podwodne dziedzictwo kulturowe.

Artykuł 6 - Umowy dwustronne, regionalne oraz wielostronne

1. Zachęca się Państwa-Strony do zawierania umów dwustronnych, regionalnych lub innych umów wielostronnych, a także aby rozszerzały już zawarte umowy, w celu zachowania podwodnego dziedzictwa kulturowego. Wszelkie takie umowy muszą być w pełni zgodne z postanowieniami niniejszej Konwencji i nie umniejszać jej uniwersalnego charakteru. Państwa mogą w takich umowach przyjmować zasady i regulacje, które zapewnią lepszą ochronę podwodnego dziedzictwa kulturowego, w stosunku do tych przyjętych w niniejszej Konwencji.
2. Strony takich dwustronnych, regionalnych oraz wielostronnych umów mogą zapraszać do przystąpienia do tych umów Państwa, które mają dający się potwierdzić związek z danym podwodnym dziedzictwem kulturowym, szczególnie związek o charakterze historycznym, kulturowym lub archeologicznym.
3. Konwencja niniejsza nie zmienia praw i obowiązków Państw-Stron, dotyczących ochrony zatopionych statków, jakie wynikają z umów dwustronnych, regionalnych lub innych umów wielostronnych zawartych przed jej przyjęciem, a w szczególności tych, które są zgodne z celami niniejszej Konwencji.

Artykuł 7 - Podwodne dziedzictwo kulturowe w wodach wewnętrznych, wodach archipelagowych i morzu terytorialnym

1. Państwa-Strony, wykonując swoją suwerenność, mają wyłączne prawo regulacji i zezwalania na działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe znajdujące się w ich wodach wewnętrznych, wodach archipelagowych oraz morzu terytorialnym.
2. Bez uszczerbku dla innych umów międzynarodowych oraz norm prawa międzynarodowego dotyczących ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego, Państwa-Strony będą wymagać stosowania Zasad w działaniach nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe, znajdujące się w ich wodach terytorialnych, wodach archipelagowych oraz morzu terytorialnym.
3. Wykonując swoją suwerenność na wodach archipelagowych oraz na morzu terytorialnym, i uznając ogólną praktykę między państwami, Państwa-Strony, mając na względzie współpracę w zakresie stosowania najlepszych metod ochrony państwowych statków i samolotów, powinny informować właściwe Państwo-Stronę niniejszej Konwencji oraz, w stosownych przypadkach, inne Państwa, które mają dający się potwierdzić związek, szczególnie związek o charakterze kulturowym, historycznym lub archeologicznym, o odkryciu takich możliwych do zidentyfikowania państwowych statków i samolotów.

Artykuł 8 - Podwodne dziedzictwo kulturowe w strefie przyległej

Bez uszczerbku dla i w uzupełnieniu artykułów 9 i 10 oraz w zgodzie z artykułem 303, ustęp 2 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, Państwa-Strony mogą regulować i zezwalać na działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe, znajdujące się w strefie przyległej. Czyniąc to, będą one wymagać, aby były stosowane Zasady.

Artykuł 9 - Zgłaszanie i powiadamianie w odniesieniu do wyłącznej strefy ekonomicznej oraz szelfu kontynentalnego

1. Wszystkie Państwa-Strony są odpowiedzialne za ochronę podwodnego dziedzictwa kulturowego, znajdującego się w wyłącznej strefie ekonomicznej oraz na szelfie kontynentalnym zgodnie z postanowieniami niniejszej Konwencji.

Wobec tego:

- (a) Państwo-Strona będzie wymagać od swoich obywateli oraz kapitanów statków pływających pod swoją banderą zgłaszania odkryć podwodnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się w wodach jego wyłącznej strefy ekonomicznej lub na jego szelfie kontynentalnym, a także o zamiarach podejmowania działań nakierowanych na to dziedzictwo.
- (b) w wyłącznej strefie ekonomicznej lub na szelfie kontynentalnym innego Państwa-Strony:
  - (i) Państwa-Strony będą wymagać od obywatela lub kapitana statku zgłoszenia im oraz temu innemu Państwu-Stronie takiego odkrycia lub działań;
  - (ii) albo, Państwo-Strona będzie wymagać od obywatela lub kapitana statku zgłoszenia mu takiego odkrycia lub działań oraz zapewniać skuteczne i szybkie przekazanie takiego zgłoszenia wszystkim innym Państwom-Stronom.

2. Składając dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia Państwo-Strona określi sposób przekazywania zgłoszeń, o których mowa w ustępie 1 litera (b) niniejszego artykułu.
3. Państwo-Strona będzie powiadamiać Dyrektora Generalnego o odkryciach lub działaniach zgłoszonych na podstawie ustępu 1 niniejszego artykułu.
4. Dyrektor Generalny bezzwłocznie udostępni wszystkim Państwom-Stronom wszelkie informacje otrzymane zgodnie z ustępem 3 niniejszego artykułu.
5. Każde Państwo-Strona może oświadczyć Państwu-Stronie, w którego wyłącznej strefie ekonomicznej lub na którego szelfie kontynentalnym znajduje się podwodne dziedzictwo kulturowe, o swoim zainteresowaniu udziałem w konsultacjach w sprawie zapewnienia efektywnej ochrony temu podwodnemu dziedzictwu kulturowemu. Takie oświadczenie będzie oparte na dającym się potwierdzić związku z danym podwodnym dziedzictwem kulturowym, szczególnie związku o charakterze historycznym, kulturowym lub archeologicznym.

Artykuł 10 - Ochrona podwodnego dziedzictwa kulturowego w wyłącznej strefie ekonomicznej i na szelfie kontynentalnym

1. Pozwolenia na działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe znajdujące się w wyłącznej strefie ekonomicznej lub na szelfie kontynentalnym nie będą wydawane inaczej, niż zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu.
2. Państwo-Strona, w którego wyłącznej strefie ekonomicznej lub na którego szelfie kontynentalnym znajduje się podwodne dziedzictwo kulturowe, ma prawo zakazać lub zezwolić na działania nakierowane na to dziedzictwo, aby zapobiec naruszeniom własnych suwerennych praw lub jurysdykcji, gwarantowanych przez prawo międzynarodowe, w tym Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawie morza.
3. W przypadku odkrycia podwodnego dziedzictwa kulturowego lub zamiaru prowadzenia działań nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe w wyłącznej strefie ekonomicznej lub na szelfie kontynentalnym Państwa-Strony, to Państwo-Strona będzie:
  - (a) prowadzić konsultacje ze wszystkimi innymi Państwami-Stronami, które zgodnie z artykułem 9 ustęp 5 oświadczyły o swoim zainteresowaniu udziałem, w sprawie zapewnienia najlepszej ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego;
  - (b) koordynować takie konsultacje jako „Państwo Koordynujące”, chyba że wyraźnie oświadczy, że nie zamierza tego robić, i w takim przypadku Państwa-Strony, które zgodnie z artykułem 9 ustęp 5 oświadczyły o swoim zainteresowaniu udziałem, wyznaczą inne Państwo Koordynujące.
4. Bez uszczerbku dla obowiązku wszystkich Państw-Stron ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego wszelkimi możliwymi do zastosowania środkami, podejmowanymi zgodnie z prawem międzynarodowym, w celu zapobieżenia bezpośredniemu zagrożeniu podwodnego dziedzictwa kulturowego, w tym jego rabowaniu, Państwo Koordynujące może podjąć możliwe do zastosowania środki i/lub wydać wszelkie niezbędne pozwolenia zgodnie z niniejszą Konwencją oraz, jeśli to konieczne przed odbyciem konsultacji, zapobiec bezpośredniemu zagrożeniu podwodnego dziedzictwa kulturowego, czy to wynikającemu z działalności ludzkiej, czy będącemu skutkiem innych przyczyn, w tym rabunku. Podejmując takie środki Państwo Koordynujące może zwrócić się z prośbą o pomoc do innych Państw-Stron.

5. Państwo Koordynujące:

(a) podejmuje środki ochronne, które były uzgodnione przez Państwa biorące udział w konsultacjach, w tym Państwo Koordynujące, chyba że Państwa biorące udział w konsultacjach, w tym Państwo Koordynujące, zgadzają się aby inne Państwo-Strona podjęło te środki;

(b) wyda wszelkie niezbędne pozwolenia na realizację uzgodnionych środków zgodnie z Zasadami, chyba że Państwa biorące udział w konsultacjach, w tym Państwo Koordynujące, zgadzają się aby inne Państwo-Strona wydało te pozwolenia;

(c) może przeprowadzić wszelkie niezbędne badania przygotowawcze podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz wyda wszelkie niezbędne dla ich przeprowadzenia pozwolenia, a także bezzwłocznie poinformuje o wynikach Dyrektora Generalnego, który z kolei bez zwłoki udostępni te informacje innym Państwom-Stronom.

6. Koordynując konsultacje, podejmując środki, prowadząc badania przygotowawcze i/lub wydając pozwolenia stosownie do niniejszego artykułu, Państwo Koordynujące będzie działać w imieniu Państw-Stron jako całości, nie zaś we własnym interesie. Żadne takie działanie nie może samo w sobie stanowić podstawy do roszczenia sobie specjalnych lub jurysdykcyjnych praw, niewynikających z prawa międzynarodowego, w tym z Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza.

7. Z zastrzeżeniem postanowień ustępów 2 i 4 niniejszego artykułu, żadne działania nakierowane na państwowe statki i samoloty nie będą prowadzone bez zgody Państwa bandery oraz współpracy z Państwem Koordynującym.

Artykuł 11 - Zgłaszanie i powiadamianie w odniesieniu do Obszaru

1. Państwa-Strony są odpowiedzialne za ochronę podwodnego dziedzictwa kulturowego w Obszarze zgodnie z niniejszą Konwencją oraz artykułem 149 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza. Stosownie do tego, kiedy obywatel lub statek pod banderą Państwa-Strony odkryje w Obszarze podwodne dziedzictwo kulturowe lub ma zamiar podjęcia działań nakierowanych na to dziedzictwo, Państwo-Strona będzie wymagać, aby jego obywatel lub kapitan statku zgłosił mu takie odkrycie lub działanie.

2. Państwa-Strony będą powiadamiać Dyrektora Generalnego oraz Sekretarza Generalnego Międzynarodowej Organizacji Dna Morskiego o zgłoszonych im odkryciach lub działaniach.

3. Dyrektor Generalny bezzwłocznie udostępni wszystkim Państwom-Stronom wszelkie takie informacje otrzymane od Państw-Stron.

4. Każde Państwo-Strona może oświadczyć Dyrektorowi Generalnemu o swoim zainteresowaniu udziałem w konsultacjach w sprawie zapewnienia efektywnej ochrony temu podwodnemu dziedzictwu kulturowemu. Takie oświadczenie musi być oparte na dającym się potwierdzić związku z danym podwodnym dziedzictwem kulturowym, mając w szczególności na uwadze specjalne prawa Państw jego kulturalnego, historycznego lub archeologicznego pochodzenia.

Artykuł 12. - Ochrona podwodnego dziedzictwa kulturowego w Obszarze

1. Pozwolenia na działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe znajdujące się w Obszarze nie będą wydawane inaczej, niż zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu.
2. Dyrektor Generalny zaprasza wszystkie Państwa-Strony, które zgodnie z artykułem 11 ustęp 4 oświadczyły o swoim zainteresowaniu udziałem, do konsultacji w sprawie zapewnienia najlepszej ochrony podwodnemu dziedzictwu kulturowemu oraz aby wyznaczyć Państwo-Stronę, które będzie koordynować takie konsultacje jako „Państwo Koordynujące”. Do udziału w konsultacjach Dyrektor Generalny zaprasza także Międzynarodową Organizację Dna Morskiego.
3. Wszystkie Państwa-Strony mogą podjąć wszelkie możliwe do zastosowania środki zgodne z niniejszą Konwencją, jeśli to konieczne przed odbyciem konsultacji, aby zapobiec bezpośredniemu zagrożeniu podwodnego dziedzictwa kulturowego, czy to wynikającemu z działalności ludzkiej, czy będącemu skutkiem innych przyczyn, w tym rabunku.
4. Państwo Koordynujące:
  - (a) podejmuje środki ochronne, które były uzgodnione przez Państwa biorące udział w konsultacjach, w tym Państwo Koordynujące, chyba że Państwa biorące udział w konsultacjach, w tym Państwo Koordynujące, zgadzają się aby inne Państwo-Strona podjęło te środki; oraz
  - (b) wyda wszelkie niezbędne pozwolenia na realizację uzgodnionych środków zgodnie z niniejszą Konwencją, chyba że Państwa biorące udział w konsultacjach, w tym Państwo Koordynujące, zgadzają się aby inne Państwo-Strona wydało te pozwolenia.
5. Państwo Koordynujące może przeprowadzić wszelkie niezbędne badania przygotowawcze podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz wyda wszelkie niezbędne dla ich przeprowadzenia pozwolenia, a także bezzwłocznie poinformuje o ich wynikach Dyrektora Generalnego, który z kolei bez zwłoki udostępni te informacje innym Państwom-Stronom.
6. Koordynując konsultacje, podejmując środki, prowadząc badania przygotowawcze i/lub wydając pozwolenia na podstawie niniejszego artykułu, Państwo Koordynujące będzie działać dla dobra całej ludzkości, w imieniu wszystkich Państw-Stron. W odniesieniu do danego podwodnego dziedzictwa kulturowego, w szczególności będzie się mieć na uwadze specjalne prawa Państw jego kulturalnego, historycznego lub archeologicznego pochodzenia.
7. Żadne Państwo-Strona nie podejmie ani nie zezwoli na działania nakierowane na statki lub samoloty państwowe w Obszarze bez zgody Państwa bandery.

Artykuł 13 – Immunitet

Okręty wojenne oraz inne państwowe okręty i samoloty wojskowe, którym przysługuje immunitet, eksploatowane w celach niekomercyjnych, realizujące swe rutynowe działania i nieuczestniczące w działaniach nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe, nie są zobowiązane do zgłaszania odkryć obiektów podwodnego dziedzictwa kulturowego w myśl artykułów 9, 10, 11 i 12 niniejszej Konwencji. Państwa-Strony zapewnią jednakże, przez podjęcie odpowiednich środków, nieszkodzących działaniom oraz potencjałowi operacyjnemu okrętów lub innych państwowych okrętów lub samolotów wojskowych, którym przysługuje

immunitet, i eksploatowanych w celach niekomercyjnych, w zakresie w jakim będzie to uzasadnione i możliwe do zastosowania, że będą one zgodne z artykułami 9, 10, 11 i 12 niniejszej Konwencji.

Artykuł 14 - Kontrolowanie wwozu na terytorium, handlu i posiadania

Państwa-Strony podejmą środki zapobiegające wwozowi na ich terytorium, handlowi lub posiadaniu obiektów podwodnego dziedzictwa kulturowego, nielegalnie wywiezionych lub/i wydobytych, jeśli wydobyte to było sprzeczne z niniejszą Konwencją.

Artykuł 15 - Niekorzystanie z obszarów podlegających jurysdykcji Państw-Stron

Państwa-Strony podejmą środki zakazujące korzystania z ich terytorium, w tym z ich portów morskich, a także sztucznych wysp, instalacji i budowli podlegających ich wyłącznej jurysdykcji lub kontroli, w celu prowadzenia jakichkolwiek działań nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe niezgodnie z niniejszą Konwencją.

Artykuł 16 – Środki stosowane wobec obywateli i statków

Państwa-Strony podejmą wszelkie możliwe do zastosowania środki w celu zapewnienia, że ich obywatele oraz statki pływające pod ich banderą nie będą brać udziału w jakichkolwiek działaniach nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe w sposób niezgodny z niniejszą Konwencją.

Artykuł 17 – Sankcje

1. Każde Państwo-Strona wprowadzi sankcje za naruszenia odnoszące się do środków, które podjęło w celu realizacji postanowień niniejszej Konwencji.
2. Sankcje stosowane za te naruszenia powinny być odpowiednio surowe, aby zapewnić skuteczność niniejszej Konwencji i przeciwdziałać naruszeniom bez względu na miejsce ich występowania, oraz aby pozbawić sprawców korzyści z nielegalnego działania.
3. Państwa-Strony będą współpracować w celu zapewnienia stosowania sankcji, nałożonych na podstawie niniejszego artykułu.

Artykuł 18 - Konfiskata i dysponowanie podwodnym dziedzictwem kulturowym

1. Każde Państwo-Strona podejmie środki umożliwiające konfiskatę na jego terytorium podwodnego dziedzictwa kulturowego, wydobytego w sposób niezgodny z niniejszą Konwencją.
2. Każde Państwo-Strona będzie dokumentować, chronić oraz podejmować wszelkie uzasadnione środki w celu zabezpieczenia podwodnego dziedzictwa kulturowego skonfiskowanego na podstawie niniejszej Konwencji.
3. Każde Państwo-Strona powiadomi Dyrektora Generalnego oraz inne Państwo mające dający się potwierdzić związek z danym podwodnym dziedzictwem kulturowym, szczególnie

związek o charakterze historycznym, kulturowym lub archeologicznym, o każdej konfiskacie podwodnego dziedzictwa kulturowego, dokonanej na podstawie niniejszej Konwencji.

4. Państwo Strona, które dokonało konfiskaty podwodnego dziedzictwa kulturowego zapewni dysponowanie nim dla dobra publicznego, biorąc pod uwagę potrzebę jego konserwacji i badania; potrzebę przywrócenia integralności rozproszonej kolekcji: potrzebę zapewnienia publicznego dostępu, ekspozycji i edukacji; oraz interesy każdego Państwa mającego dający się potwierdzić związek z danym podwodnym dziedzictwem kulturowym, szczególnie związek o charakterze historycznym, kulturowym lub archeologicznym.

Artykuł 19 - Współpraca i wymiana informacji

1. Państwa-Strony będą współpracować i pomagać sobie wzajemnie w ochronie i zarządzaniu podwodnym dziedzictwem kulturowym zgodnie z niniejszą Konwencją, w tym, gdzie to możliwe do zastosowania, współdziałać w poszukiwaniach, wykopaliskach, dokumentowaniu, konserwacji, badaniach oraz prezentacji tego dziedzictwa.

2. W zakresie zgodnym z celami niniejszej Konwencji, każde Państwo-Strona będzie przekazywać innym Państwom-Stronom informacje dotyczące podwodnego dziedzictwa kulturowego, w tym jego odkryć i miejsca położenia, dziedzictwa wykopanego lub wydobytego z naruszeniem niniejszej Konwencji lub w inny sposób sprzeczny z prawem międzynarodowym, a także o odpowiednich metodologiach naukowych, technologiach i zmianach prawnych dotyczących takiego dziedzictwa.

3. Informacje przekazywane między Państwami-Stronami lub między UNESCO a Państwami-Stronami dotyczące odkrycia lub miejsca położenia podwodnego dziedzictwa kulturowego będą, w zakresie zgodnym z ich prawodawstwem, poufne i udostępniane wyłącznie właściwym władzom Państw-Stron tak długo, jak ujawnienie takich informacji może zagrozić lub w inny sposób stworzyć ryzyko dla zachowania takiego podwodnego dziedzictwa kulturowego.

4. Każde Państwo-Strona podejmie wszelkie możliwe do zastosowania środki w celu rozpowszechnienia informacji, w tym, o ile to możliwe, za pośrednictwem odpowiednich międzynarodowych baz danych o podwodnym dziedzictwie kulturowym wykopanym lub wydobytym z naruszeniem niniejszej Konwencji lub w inny sposób sprzeczny z prawem międzynarodowym.

Artykuł 20 - Świadomość społeczna

Każde Państwo-Strona podejmie wszelkie możliwe do zastosowania środki służące podniesieniu świadomości społecznej w zakresie wartości oraz znaczenia podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz doniosłości jego ochrony w myśl niniejszej Konwencji.

Artykuł 21 - Szkolenie w zakresie archeologii podwodnej

Państwa-Strony będą współpracować w celu organizowania szkoleń w zakresie archeologii podwodnej, technik konserwacji podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz, na uzgodnionych warunkach, transferu technologii dotyczących podwodnego dziedzictwa kulturowego.

Artykuł 22 – Właściwe władze

1. W celu zapewnienia właściwej realizacji postanowień niniejszej Konwencji, Państwa-Strony ustanowią właściwe władze lub, w odpowiednich przypadkach, rozszerzą kompetencje władz już istniejących, których zadaniem będzie utworzenie, prowadzenie i aktualizacja rejestrów podwodnego dziedzictwa kulturowego, skuteczna ochrona, konserwacja, prezentacja i zarządzanie tym dziedzictwem, a także badania i edukacja.
2. Państwa-Strony prześlą Dyrektorowi Generalnemu nazwy i adresy ich właściwych władz do spraw podwodnego dziedzictwa kulturowego.

Artykuł 23 - Zgromadzenia Państw-Stron

1. Dyrektor Generalny zwoła Zgromadzenie Państw-Stron przed upływem jednego roku od dnia wejścia w życie niniejszej Konwencji, a następnie będzie je zwoływać przynajmniej raz na dwa lata. Na wniosek większości Państw-Stron Dyrektor Generalny będzie zwoływać Nadzwyczajne Zgromadzenie Państw-Stron.
2. Zgromadzenie Państw-Stron decyduje o swoich funkcjach i zakresie obowiązków.
3. Zgromadzenie Państw-Stron przyjmie swój Regulamin.
4. Zgromadzenie Państw-Stron może powołać Organ Doradczy do spraw Naukowych i Technicznych złożony z ekspertów wyznaczonych przez Państwa-Strony, z uwzględnieniem zasady sprawiedliwej reprezentacji geograficznej oraz zrównoważonej reprezentacji płci.
5. Organ Doradczy do spraw Naukowych i Technicznych, w razie potrzeby, będzie wspomagać Zgromadzenie Państw-Stron w sprawach naukowych i technicznych dotyczących stosowania Zasad.

Artykuł 24 - Sekretariat niniejszej Konwencji

1. Za funkcjonowanie Sekretariatu niniejszej Konwencji odpowiada Dyrektor Generalny.
2. Do zadań Sekretariatu należy:
  - (a) organizowanie Zgromadzeń Państw-Stron na podstawie artykułu 23, ustęp 1; oraz
  - (b) pomoc Państwom-Stronom we wprowadzaniu w życie decyzji Zgromadzenia Państw-Stron.

Artykuł 25 - Pokojowe rozstrzygnięcie sporów

1. Wszelkie spory między dwoma lub więcej Państwami-Stronami dotyczące interpretacji lub stosowania niniejszej Konwencji będą rozstrzygane w drodze negocjacji prowadzonych w dobrej wierze lub za pomocą innych pokojowych środków, przez nie wybranych.
2. Jeżeli te negocjacje nie doprowadzą do rozstrzygnięcia sporu w rozsądnym terminie, może on, za zgodą zainteresowanych Państw-Stron, zostać przekazany UNESCO do mediacji.
3. Jeżeli mediacja nie zostanie podjęta lub nie doprowadzi do rozstrzygnięcia sporu, wówczas do sporu między Państwami-Stronami niniejszej Konwencji dotyczącego

interpretacji i stosowania niniejszej Konwencji znajdą zastosowanie *mutatis mutandis* postanowienia o rozstrzyganiu sporów zawarte w części XV Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, niezależnie od tego, czy Państwa te są jednocześnie stronami Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza.

4. Każda procedura wybrana przez Państwo-Stronę niniejszej Konwencji i Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza zgodnie z artykułem 287 tej ostatniej, będzie stosowana do rozstrzygania sporów w trybie niniejszego artykułu, chyba że Państwo-Strona ratyfikując, przyjmując, zatwierdzając lub przystępując do niniejszej Konwencji, lub w jakimkolwiek terminie późniejszym, wybierze inną procedurę zgodnie z artykułem 287 w celu rozstrzygania sporów wynikających z realizacji postanowień niniejszej Konwencji.

5. Państwo-Strona niniejszej Konwencji, które nie jest stroną Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, ratyfikując, przyjmując, zatwierdzając lub przystępując do niniejszej Konwencji, lub w jakimkolwiek terminie późniejszym, może wybrać, przez złożenie pisemnego oświadczenia, jedną lub więcej procedur, określonych w artykule 287, ustęp 1 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, do rozstrzygnięcia sporu w trybie niniejszego artykułu. Artykuł 287 znajdzie zastosowanie do takiego oświadczenia, a także do każdego sporu, w którym takie Państwo jest stroną, i którego nie dotyczy oświadczenie pozostające w mocy. Dla celów postępowania koncyliacyjnego i arbitrażowego, zgodnie z Aneksami V i VII Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, takie Państwo może wyznaczyć komisarzy lub arbitrów do rozstrzygnięcia sporów wynikających z realizacji postanowień niniejszej Konwencji, którzy zostaną umieszczeni na listach, o których mowa w Aneksie V, artykuł 2 oraz Aneksie VII, artykuł 2.

Artykuł 26 - Ratyfikacja, przyjęcie, zatwierdzenie lub przystąpienie

1. Konwencja niniejsza podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie UNESCO.
2. Do niniejszej Konwencji mogą przystąpić:
  - (a) Państwa niebędące członkami UNESCO, lecz będące członkami Organizacji Narodów Zjednoczonych lub wyspecjalizowanej agencji w ramach systemu Narodów Zjednoczonych lub Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej, a także Państwa-Strony Statutu Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości oraz każde inne Państwo, które Konferencja Generalna UNESCO zaprosi do przystąpienia do niniejszej Konwencji;
  - (b) terytoria korzystające z pełni wewnętrznych praw samorządowych, uznanych przez Narody Zjednoczone, które nie uzyskały pełnej niezależności w myśl Rezolucji 1514 (XV) Zgromadzenia Ogólnego, a które są władne decydować w sprawach regulowanych niniejszą Konwencją, w tym mogą przystępować do traktatów dotyczących tych spraw.
3. Dokumenty ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia należy złożyć Dyrektorowi Generalnemu.

Artykuł 27 - Wejście w życie

Konwencja niniejsza wejdzie w życie po upływie trzech miesięcy od daty złożenia dwudziestego dokumentu, o którym mowa w artykule 26, ale jedynie w odniesieniu do Państw i terytoriów, które te dokumenty złożyły. W odniesieniu do każdego innego Państwa lub

terytorium wejdzie ona w życie po upływie trzech miesięcy od daty złożenia przez to Państwo lub terytorium jego dokumentów.

Artykuł 28 - Deklaracje odnośnie wód śródlądowych

Ratyfikując, przyjmując, zatwierdzając lub przystępując do niniejszej Konwencji, lub w jakimkolwiek późniejszym terminie, Państwo i terytorium może złożyć deklarację, że będzie stosować Zasady do wód śródlądowych, niebędących wodami morskimi.

Artykuł 29 - Ograniczenia zakresu geograficznego

Ratyfikując, przyjmując, zatwierdzając lub przystępując do niniejszej Konwencji, Państwo lub terytorium może złożyć deklarację depozytariuszowi niniejszej Konwencji, że nie będzie ona stosowana do określonych części jego terytorium, wód wewnętrznych, wód archipelagowych lub morza terytorialnego, określając w niej przyczyny złożenia takiej deklaracji. Państwo takie, w zakresie możliwym do zastosowania i tak szybko jak to możliwe, będzie starać się tworzyć warunki dla stosowania niniejszej Konwencji na obszarach wskazanych w deklaracji, i jak tylko to zostanie osiągnięte, wycofa swoją deklarację w całości lub części.

Artykuł 30 – Zastrzeżenia

Z wyjątkiem postanowień artykułu 29, jakiegokolwiek inne zastrzeżenia do niniejszej Konwencji są niedopuszczalne.

Artykuł 31 – Poprawki

1. Państwo-Strona może złożyć pisemną propozycję Dyrektorowi Generalnemu, wprowadzenia poprawek do niniejszej Konwencji. Dyrektor Generalny przekaze taką propozycję wszystkim Państwom-Stronom. Jeżeli w okresie sześciu miesięcy od daty przekazania propozycji, nie mniej niż połowa Państw-Stron odpowie pozytywnie na tą propozycję, to Dyrektor Generalny przedstawi taką propozycję na następnym Zgromadzeniu Państw-Stron do dyskusji i ewentualnego przyjęcia.
2. Poprawki przyjmowane są przez większość dwóch trzecich Państw-Stron obecnych i głosujących.
3. W przypadku przyjęcia, poprawki do niniejszej Konwencji podlegają ratyfikacji, przyjęciu, zatwierdzeniu lub przystąpieniu do nich przez Państwa-Strony.
4. Poprawki wejdą w życie po upływie trzech miesięcy od daty złożenia depozytariuszowi przez dwie trzecie Państw-Stron dokumentów, stosownie do ustępu 3 niniejszego artykułu, ale jedynie w odniesieniu do Państw-Stron, które je ratyfikowały, przyjęły, zatwierdziły lub przystąpiły do nich. Następnie, poprawki wejdą w życie w stosunku do każdego Państwa lub terytorium, które ratyfikuje, przyjmie, zatwierdzi lub przystąpi do nich, po upływie trzech miesięcy od daty złożenia przez tę Stronę depozytariuszowi dokumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.
5. Państwo lub terytorium, które staje się Stroną niniejszej Konwencji po wejściu w życie poprawek zgodnie z ustępem 4 niniejszego artykułu, o ile nie wyrazi innego zamiaru, uważane jest za:

- (a) Stronę niniejszej Konwencji wraz z poprawkami; oraz
- (b) Stronę niniejszej Konwencji bez poprawek w stosunku do Państw-Stron, które tymi poprawkami się nie związały.

Artykuł 32 – Wypowiedzenie

1. Państwo-Strona może, w drodze pisemnej notyfikacji skierowanej do Dyrektora Generalnego, wypowiedzieć niniejszą Konwencję.
2. Wypowiedzenie będzie skuteczne po upływie dwunastu miesięcy od daty otrzymania tej notyfikacji, o ile nie określono w niej daty późniejszej.
3. Wypowiedzenie niniejszej Konwencji nie wpłynie w żaden sposób na obowiązek jakiegokolwiek Państwa-Strony wypełnienia zawartych w niej zobowiązań, które wiążą je na podstawie prawa międzynarodowego niezależnie od niniejszej Konwencji.

Artykuł 33 – Zasady

Zasady zawarte w Załączniku do niniejszej Konwencji stanowią jej integralną część i, o ile wyraźnie nie postanowiono inaczej, wszelkie odwołanie do Konwencji stanowi jednocześnie odwołanie do Zasad.

Artykuł 34 - Rejestracja w Organizacji Narodów Zjednoczonych

Zgodnie z artykułem 102 Karty Narodów Zjednoczonych, niniejsza Konwencja zostanie zarejestrowana w Sekretariacie Narodów Zjednoczonych na wniosek Dyrektora Generalnego.

Artykuł 35 – Teksty autentyczne

Konwencję niniejszą sporządzono w językach angielskim, arabskim, chińskim, francuskim, hiszpańskim i rosyjskim, przy czym wszystkie wersje językowe są jednakowo autentyczne.

Załącznik

Zasady regulujące działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe

I. Zasady ogólne

Zasada 1. Ochrona podwodnego dziedzictwa kulturowego przez zachowanie go *in situ* będzie uznawana za opcję priorytetową. Wobec tego, pozwolenia na działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe będą wydawane pod warunkiem zgodności z ochroną tego dziedzictwa, i z zastrzeżeniem tego wymogu mogą być wydawane, w celu znaczącego przyczynienia się do ochrony lub do poszerzenia wiedzy lub do uwydatnienia doniosłości podwodnego dziedzictwa kulturowego.

Zasada 2. Komercyjna eksploatacja podwodnego dziedzictwa kulturowego w celach handlowych, spekulacyjnych lub prowadząca do jego nieodwracalnego rozproszenia stoi w rażącej sprzeczności z ochroną oraz właściwym zarządzaniem podwodnym dziedzictwem kulturowym. Podwodne dziedzictwo kulturowe nie może być przedmiotem handlu, sprzedaży, kupna ani wymiany jako towar komercyjny.

Zasada niniejsza nie może być interpretowana jako niedopuszczająca do:

(a) świadczenia profesjonalnych usług archeologicznych lub niezbędnych usług z nimi związanych, których charakter i cel są w pełni zgodne z niniejszą Konwencją, i które odbywają się na podstawie pozwolenia właściwych władz;

(b) przechowywania podwodnego dziedzictwa kulturowego, wydobytego w trakcie prac badawczych zgodnie z niniejszą Konwencją, pod warunkiem, że przechowanie to nie umniejsza badawczych i kulturowych wartości wydobytego materiału oraz jego integralności, a także nie prowadzi do jego nieodwracalnego rozproszenia; i pozostaje w zgodzie z Zasadami 33 i 34; oraz odbywa się na podstawie pozwolenia właściwych władz.

Zasada 3. Działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe nie powinny wywierać na to dziedzictwo niekorzystnego wpływu w stopniu większym, niż jest to konieczne dla realizacji celów projektu.

Zasada 4. W działaniach nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe powinny być wykorzystywane nieniszczące techniki i metody badawcze zamiast wydobywania obiektów. Jeżeli, z punktu widzenia badań naukowych lub późniejszej ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego, wykopaliska lub wydobywanie są konieczne, wykorzystane metody i techniki muszą być nieniszczące tak jak to jest tylko możliwe oraz przyczyniać się do zachowania szczątków.

Zasada 5. Prowadząc działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe należy unikać, gdy to nie jest konieczne, naruszania szczątków ludzkich oraz miejsc pamięci.

Zasada 6. Działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe muszą być ściśle regulowane w celu zapewnienia odpowiedniego dokumentowania informacji kulturowych, historycznych oraz archeologicznych.

Zasada 7. Będzie się propagować publiczny dostęp do podwodnego dziedzictwa kulturowego *in situ*, chyba że nie da się go pogodzić z jego ochroną i zarządzaniem.

Zasada 8. Będzie się zachęcać do międzynarodowej współpracy w prowadzeniu działań nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe, w celu zwiększenia wymiany oraz korzystania z usług archeologów oraz innych właściwych specjalistów.

II. Opis projektu

Zasada 9. Przed powzięciem jakiegokolwiek działania nakierowanego na podwodne dziedzictwo kulturowe należy przygotować opis projektu działania oraz przedłożyć go właściwym władzom w celu uzyskania pozwolenia oraz niezbędnej opinii eksperckiej.

Zasada 10. Opis projektu powinien zawierać:

- (a) ocenę badań dotychczasowych lub przygotowawczych;
- (b) założenia i cele projektu;
- (c) metodologię, która zostanie zastosowana oraz techniki, które zostaną wykorzystane;
- (d) planowane finansowanie;
- (e) przewidywany harmonogram realizacji projektu;
- (f) skład zespołu oraz kwalifikacje, zakres obowiązków i doświadczenie każdego członka zespołu;
- (g) program analiz i innych działań planowanych po wykonaniu prac terenowych;
- (h) program prac konserwatorskich dotyczący artefaktów oraz stanowiska realizowany w ścisłej współpracy z właściwymi władzami;
- (i) zasady zarządzania i utrzymania stanowiska przewidziane na cały czas trwania projektu;
- (j) plan dokumentowania;
- (k) zasady bezpieczeństwa;
- (l) zasady postępowania względem środowiska naturalnego;
- (m) uzgodnienia dotyczące współpracy z muzeami oraz innymi instytucjami, w szczególności instytucjami naukowymi;
- (n) procedurę przygotowania raportu;
- (o) sposób przechowywania archiwów, w tym wydobytych obiektów podwodnego dziedzictwa kulturowego; oraz
- (p) plan publikacji.

Zasada 11. Działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe będą prowadzone zgodnie z opisem projektu zatwierdzonym przez właściwe władze.

Zasada 12. W przypadku dokonania niespodziewanych odkryć lub zmiany okoliczności, opis projektu zostanie zweryfikowany i zmieniony oraz zatwierdzony przez właściwe władze.

Zasada 13. W nagłych przypadkach lub w razie przypadkowych odkryć, mimo braku opisu projektu, w celu ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego, może zostać wydane pozwolenie na działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe, w tym krótkotrwałe środki i działania konserwatorskie, a szczególnie zabezpieczenie stanowiska.

III. Prace przygotowawcze

Zasada 14. Prace przygotowawcze, o których mowa w Zasadzie 10 litera (a), obejmują ocenę znaczenia i podatności podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz środowiska naturalnego w jego otoczeniu na uszkodzenie w wyniku proponowanego projektu, a także prawdopodobieństwo uzyskania danych zgodnych z celami projektu.

Zasada 15. Ocena zawierać będzie również analizę dostępnych świadectw historycznych i archeologicznych, archeologiczną i środowiskową charakterystykę stanowiska oraz analizę skutków wszelkiej ewentualnej ingerencji dla długotrwałego zabezpieczenia podwodnego dziedzictwa kulturowego, którego dotyczą te działania.

IV. Cel projektu, metodologia i techniki

Zasada 16. Metodologia powinna być zgodna z celami projektu, a wykorzystywane techniki winny być w możliwie największym stopniu nieinwazyjne.

V. Finansowanie

Zasada 17. Za wyjątkiem przypadków nagłej potrzeby ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego, przed podjęciem jakiegokolwiek działania należy zapewnić odpowiednie środki finansowane, wystarczające do realizacji wszystkich etapów opisu projektu, w tym konserwacji, dokumentowania i sprawowania opieki nad wydobytymi artefaktami, a także przygotowania raportu oraz jego rozpowszechniania.

Zasada 18. Opis projektu powinien potwierdzać możliwość finansowania realizacji projektu aż do jego zakończenia, na przykład przez zapewnienie gwarancji.

Zasada 19. Opis projektu będzie zawierać plan awaryjny na wypadek przerwy w planowanym finansowaniu, na podstawie którego zapewniona zostanie konserwacja podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz jej dokumentowanie.

VI. Czas trwania projektu - harmonogram

Zasada 20. Jakiegokolwiek działanie nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe będzie poprzedzone opracowaniem odpowiedniego harmonogramu, aby zapewnić realizację wszystkich etapów opisu projektu, w tym konserwacji, dokumentowania i sprawowania opieki nad wydobytym podwodnym dziedzictwem kulturowym, a także przygotowania raportu oraz jego rozpowszechniania.

Zasada 21. Opis projektu będzie zawierać plan awaryjny na wypadek przerwania lub zakończenia projektu, na podstawie którego zapewniona zostanie konserwacja podwodnego dziedzictwa kulturowego oraz jej dokumentowanie.

VII. Kompetencje i kwalifikacje

Zasada 22. Działania nakierowane na podwodne dziedzictwo kulturowe będą prowadzone wyłącznie pod kierunkiem i nadzorem, a także przy stałej obecności wykwalifikowanego archeologa podwodnego, posiadającego kompetencje naukowe odpowiednie dla danego projektu.

Zasada 23. Wszyscy członkowie zespołu projektowego muszą mieć kwalifikacje oraz wykazać się kompetencjami, odpowiednimi do ich funkcji w ramach projektu.

VIII. Konserwacja oraz zarządzanie stanowiskiem

Zasada 24. Program konserwatorski powinien określać sposób postępowania ze znaleziskami archeologicznymi podczas prowadzenia działań nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe, podczas ich przemieszczania, a także w perspektywie długoterminowej. Prace konserwatorskie będą przeprowadzane zgodnie z aktualnymi standardami profesjonalnego postępowania.

Zasada 25. Program zarządzania stanowiskiem powinien określać sposób ochrony oraz zarządzania podwodnym dziedzictwem kulturowym *in situ* zarówno w trakcie prac terenowych, jak i po ich zakończeniu. Program ten obejmie kwestie informowania opinii publicznej, odpowiednich działań w celu zabezpieczenia stanowiska, jego monitorowania oraz

ochrony przed zewnętrzną ingerencją.

IX. Dokumentowanie

Zasada 26. Plan dokumentowania zapewni prowadzenie rzetelnej dokumentacji, zawierającej sprawozdanie o postępach działań nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe, zgodnie z aktualnymi profesjonalnymi standardami sporządzania dokumentacji archeologicznej.

Zasada 27. Dokumentacja powinna zawierać, co najmniej, obszerny opis stanowiska, w tym pochodzenia obiektów podwodnego dziedzictwa kulturowego przemieszczonego oraz wydobytego w trakcie działań nakierowanych na podwodne dziedzictwo kulturowe, notatki z prac terenowych, plany, rysunki, przekroje oraz fotografie lub inne formy zapisu.

X. Bezpieczeństwo

Zasada 28. Należy opracować odpowiednie zasady bezpieczeństwa, w celu zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy członków zespołu oraz osób trzecich, zgodnie z mającymi zastosowanie wymogami prawnymi oraz zawodowymi.

XI. Środowisko naturalne

Zasada 29. Należy opracować odpowiednie zasady postępowania względem środowiska naturalnego, w celu zapobiegania naruszaniu dna morskiego oraz zbędnemu zakłócaniu życia morskiego.

XII. Raportowanie

Zasada 30. Raporty okresowe oraz końcowe zostaną udostępnione zgodnie z harmonogramem określonym w opisie projektu, i zostaną złożone w odpowiednich archiwach publicznych.

Zasada 31. Raporty będą zawierać:

- (a) określenie celów;
- (b) opis wykorzystywanych metod i technik;
- (c) opis osiągniętych wyników;
- (d) podstawową dokumentację graficzną i fotograficzną wszystkich etapów działania;
- (e) zalecenia dotyczące konserwacji i sprawowania opieki nad stanowiskiem oraz wydobytym podwodnym dziedzictwem kulturowym; oraz
- (f) zalecenia dotyczące przyszłych działań.

XIII. Sprawowanie opieki nad archiwami projektu

Zasada 32. Ustalenia dotyczące sprawowania opieki nad archiwami projektu będą dokonane przed rozpoczęciem jakichkolwiek działań i zostaną zawarte w opisie projektu.

Zasada 33. Archiwa projektu, w tym wydobyte podwodne dziedzictwo kulturowe oraz egzemplarze całej związanej z tym dokumentacji będą, w miarę możliwości, przechowywane w całości i w nienaruszonej postaci jako zbiór, w sposób umożliwiający dostęp profesjonalistom oraz publiczności, a także sprawowanie opieki nad tymi archiwami. Należy to zrobić tak szybko, jak to możliwe, ale w żadnym wypadku nie później niż po upływie dziesięciu lat od zakończenia projektu, o ile jest to zgodne z konserwacją podwodnego dziedzictwa kulturowego.

Zasada 34. Archiwa projektu będą zarządzane zgodnie z międzynarodowymi standardami profesjonalnymi oraz na podstawie pozwolenia właściwych władz.

XIV. Rozpowszechnianie

Zasada 35. Projekty będą służyć edukacji publicznej oraz szerokiemu prezentowaniu ich wyników, kiedy będzie to właściwe.

Zasada 36. Końcowe podsumowanie projektu:

- (a) będzie udostępnione publicznie tak szybko jak to możliwe, przy uwzględnieniu złożoności projektu oraz poufności lub wrażliwości zawartych w nim informacji; i
- (b) zostanie złożone w odpowiednim archiwum publicznym.

CONVENTION ON THE PROTECTION OF THE UNDERWATER CULTURAL HERITAGE

The General Conference of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, meeting in Paris from 15 October to 3 November 2001, at its 31st session,

Acknowledging the importance of underwater cultural heritage as an integral part of the cultural heritage of humanity and a particularly important element in the history of peoples, nations, and their relations with each other concerning their common heritage,

Realizing the importance of protecting and preserving the underwater cultural heritage and that responsibility therefor rests with all States,

Noting growing public interest in and public appreciation of underwater cultural heritage,

Convinced of the importance of research, information and education to the protection and preservation of underwater cultural heritage,

Convinced of the public's right to enjoy the educational and recreational benefits of responsible non-intrusive access to *in situ* underwater cultural heritage, and of the value of public education to contribute to awareness, appreciation and protection of that heritage,

Aware of the fact that underwater cultural heritage is threatened by unauthorized activities directed at it, and of the need for stronger measures to prevent such activities,

Conscious of the need to respond appropriately to the possible negative impact on underwater cultural heritage of legitimate activities that may incidentally affect it,

Deeply concerned by the increasing commercial exploitation of underwater cultural heritage, and in particular by certain activities aimed at the sale, acquisition or barter of underwater cultural heritage,

Aware of the availability of advanced technology that enhances discovery of and access to underwater cultural heritage,

Believing that cooperation among States, international organizations, scientific institutions, professional organizations, archaeologists, divers, other interested parties and the public at large is essential for the protection of underwater cultural heritage,

Considering that survey, excavation and protection of underwater cultural heritage necessitate the availability and application of special scientific methods and the use of suitable techniques and equipment as well as a high degree of professional specialization, all of which indicate a need for uniform governing criteria,

Realizing the need to codify and progressively develop rules relating to the protection and preservation of underwater cultural heritage in conformity with international law and practice, including the UNESCO Convention on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property of 14 November 1970, the UNESCO Convention for the Protection of the World Cultural and Natural Heritage of 16 November 1972 and the United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982,

Committed to improving the effectiveness of measures at international, regional and national levels for the preservation *in situ* or, if necessary for scientific or protective purposes, the careful recovery of underwater cultural heritage,

Having decided at its twenty-ninth session that this question should be made the subject of an international convention,

Adopts this second day of November 2001 this Convention.

Article 1 – Definitions

For the purposes of this Convention:

1. (a) “Underwater cultural heritage” means all traces of human existence having a cultural, historical or archaeological character which have been partially or totally under water, periodically or continuously, for at least 100 years such as:
  - (i) sites, structures, buildings, artefacts and human remains, together with their archaeological and natural context;
  - (ii) vessels, aircraft, other vehicles or any part thereof, their cargo or other contents, together with their archaeological and natural context; and
  - (iii) objects of prehistoric character.
- (b) Pipelines and cables placed on the seabed shall not be considered as underwater cultural heritage.
- (c) Installations other than pipelines and cables, placed on the seabed and still in use, shall not be considered as underwater cultural heritage.
2. (a) “States Parties” means States which have consented to be bound by this Convention and for which this Convention is in force.
- (b) This Convention applies *mutatis mutandis* to those territories referred to in Article 26, paragraph 2(b), which become Parties to this Convention in accordance with the conditions set out in that paragraph, and to that extent “States Parties” refers to those territories.

3. “UNESCO” means the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
4. “Director-General” means the Director-General of UNESCO.
5. “Area” means the seabed and ocean floor and subsoil thereof, beyond the limits of national jurisdiction.
6. “Activities directed at underwater cultural heritage” means activities having underwater cultural heritage as their primary object and which may, directly or indirectly, physically disturb or otherwise damage underwater cultural heritage.
7. “Activities incidentally affecting underwater cultural heritage” means activities which, despite not having underwater cultural heritage as their primary object or one of their objects, may physically disturb or otherwise damage underwater cultural heritage.
8. “State vessels and aircraft” means warships, and other vessels or aircraft that were owned or operated by a State and used, at the time of sinking, only for government non-commercial purposes, that are identified as such and that meet the definition of underwater cultural heritage.
9. “Rules” means the Rules concerning activities directed at underwater cultural heritage, as referred to in Article 33 of this Convention.

Article 2 – Objectives and general principles

1. This Convention aims to ensure and strengthen the protection of underwater cultural heritage.
2. States Parties shall cooperate in the protection of underwater cultural heritage.
3. States Parties shall preserve underwater cultural heritage for the benefit of humanity in conformity with the provisions of this Convention.
4. States Parties shall, individually or jointly as appropriate, take all appropriate measures in conformity with this Convention and with international law that are necessary to protect underwater cultural heritage, using for this purpose the best practicable means at their disposal and in accordance with their capabilities.
5. The preservation *in situ* of underwater cultural heritage shall be considered as the first option before allowing or engaging in any activities directed at this heritage.
6. Recovered underwater cultural heritage shall be deposited, conserved and managed in a manner that ensures its long-term preservation.
7. Underwater cultural heritage shall not be commercially exploited.

8. Consistent with State practice and international law, including the United Nations Convention on the Law of the Sea, nothing in this Convention shall be interpreted as modifying the rules of international law and State practice pertaining to sovereign immunities, nor any State's rights with respect to its State vessels and aircraft.

9. States Parties shall ensure that proper respect is given to all human remains located in maritime waters.

10. Responsible non-intrusive access to observe or document *in situ* underwater cultural heritage shall be encouraged to create public awareness, appreciation, and protection of the heritage except where such access is incompatible with its protection and management.

11. No act or activity undertaken on the basis of this Convention shall constitute grounds for claiming, contending or disputing any claim to national sovereignty or jurisdiction.

Article 3 – Relationship between this Convention and the United Nations Convention on the Law of the Sea

Nothing in this Convention shall prejudice the rights, jurisdiction and duties of States under international law, including the United Nations Convention on the Law of the Sea. This Convention shall be interpreted and applied in the context of and in a manner consistent with international law, including the United Nations Convention on the Law of the Sea.

Article 4 – Relationship to law of salvage and law of finds

Any activity relating to underwater cultural heritage to which this Convention applies shall not be subject to the law of salvage or law of finds, unless it:

- (a) is authorized by the competent authorities, and
- (b) is in full conformity with this Convention, and
- (c) ensures that any recovery of the underwater cultural heritage achieves its maximum protection.

Article 5 – Activities incidentally affecting underwater cultural heritage

Each State Party shall use the best practicable means at its disposal to prevent or mitigate any adverse effects that might arise from activities under its jurisdiction incidentally affecting underwater cultural heritage.

Article 6 – Bilateral, regional or other multilateral agreements

1. States Parties are encouraged to enter into bilateral, regional or other multilateral agreements or develop existing agreements, for the preservation of underwater cultural heritage. All such agreements shall be in full conformity with the provisions of this Convention and shall not dilute its universal character. States may, in such agreements, adopt rules and regulations which would ensure better protection of underwater cultural heritage than those adopted in this Convention.
2. The Parties to such bilateral, regional or other multilateral agreements may invite States with a verifiable link, especially a cultural, historical or archaeological link, to the underwater cultural heritage concerned to join such agreements.
3. This Convention shall not alter the rights and obligations of States Parties regarding the protection of sunken vessels, arising from other bilateral, regional or other multilateral agreements concluded before its adoption, and, in particular, those that are in conformity with the purposes of this Convention.

Article 7 – Underwater cultural heritage in internal waters, archipelagic waters and territorial sea

1. States Parties, in the exercise of their sovereignty, have the exclusive right to regulate and authorize activities directed at underwater cultural heritage in their internal waters, archipelagic waters and territorial sea.
2. Without prejudice to other international agreements and rules of international law regarding the protection of underwater cultural heritage, States Parties shall require that the Rules be applied to activities directed at underwater cultural heritage in their internal waters, archipelagic waters and territorial sea.
3. Within their archipelagic waters and territorial sea, in the exercise of their sovereignty and in recognition of general practice among States, States Parties, with a view to cooperating on the best methods of protecting State vessels and aircraft, should inform the flag State Party to this Convention and, if applicable, other States with a verifiable link, especially a cultural, historical or archaeological link, with respect to the discovery of such identifiable State vessels and aircraft.

Article 8 – Underwater cultural heritage in the contiguous zone

Without prejudice to and in addition to Articles 9 and 10, and in accordance with Article 303, paragraph 2, of the United Nations Convention on the Law of the Sea, States Parties may regulate and authorize activities directed at underwater cultural heritage within their contiguous zone. In so doing, they shall require that the Rules be applied.

**Article 9 – Reporting and notification
in the exclusive economic zone and on the continental shelf**

1. All States Parties have a responsibility to protect underwater cultural heritage in the exclusive economic zone and on the continental shelf in conformity with this Convention.

Accordingly:

- (a) a State Party shall require that when its national, or a vessel flying its flag, discovers or intends to engage in activities directed at underwater cultural heritage located in its exclusive economic zone or on its continental shelf, the national or the master of the vessel shall report such discovery or activity to it;
  - (b) in the exclusive economic zone or on the continental shelf of another State Party:
    - (i) States Parties shall require the national or the master of the vessel to report such discovery or activity to them and to that other State Party;
    - (ii) alternatively, a State Party shall require the national or master of the vessel to report such discovery or activity to it and shall ensure the rapid and effective transmission of such reports to all other States Parties.
2. On depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, a State Party shall declare the manner in which reports will be transmitted under paragraph 1(b) of this Article.
3. A State Party shall notify the Director-General of discoveries or activities reported to it under paragraph 1 of this Article.
4. The Director-General shall promptly make available to all States Parties any information notified to him under paragraph 3 of this Article.
5. Any State Party may declare to the State Party in whose exclusive economic zone or on whose continental shelf the underwater cultural heritage is located its interest in being consulted on how to ensure the effective protection of that underwater cultural heritage. Such declaration shall be based on a verifiable link, especially a cultural, historical or archaeological link, to the underwater cultural heritage concerned.

**Article 10 – Protection of underwater cultural heritage
in the exclusive economic zone and on the continental shelf**

1. No authorization shall be granted for an activity directed at underwater cultural heritage located in the exclusive economic zone or on the continental shelf except in conformity with the provisions of this Article.
2. A State Party in whose exclusive economic zone or on whose continental shelf underwater cultural heritage is located has the right to prohibit or authorize any activity directed at such heritage to prevent interference with its sovereign rights or jurisdiction as provided for by international law including the United Nations Convention on the Law of the Sea.
3. Where there is a discovery of underwater cultural heritage or it is intended that activity shall be directed at underwater cultural heritage in a State Party's exclusive economic zone or on its continental shelf, that State Party shall:
  - (a) consult all other States Parties which have declared an interest under Article 9, paragraph 5, on how best to protect the underwater cultural heritage;
  - (b) coordinate such consultations as "Coordinating State", unless it expressly declares that it does not wish to do so, in which case the States Parties which have declared an interest under Article 9, paragraph 5, shall appoint a Coordinating State.
4. Without prejudice to the duty of all States Parties to protect underwater cultural heritage by way of all practicable measures taken in accordance with international law to prevent immediate danger to the underwater cultural heritage, including looting, the Coordinating State may take all practicable measures, and/or issue any necessary authorizations in conformity with this Convention and, if necessary prior to consultations, to prevent any immediate danger to the underwater cultural heritage, whether arising from human activities or any other cause, including looting. In taking such measures assistance may be requested from other States Parties.
5. The Coordinating State:
  - (a) shall implement measures of protection which have been agreed by the consulting States, which include the Coordinating State, unless the consulting States, which include the Coordinating State, agree that another State Party shall implement those measures;
  - (b) shall issue all necessary authorizations for such agreed measures in conformity with the Rules, unless the consulting States, which include the Coordinating State, agree that another State Party shall issue those authorizations;

- (c) may conduct any necessary preliminary research on the underwater cultural heritage and shall issue all necessary authorizations therefor, and shall promptly inform the Director-General of the results, who in turn will make such information promptly available to other States Parties.

6. In coordinating consultations, taking measures, conducting preliminary research and/or issuing authorizations pursuant to this Article, the Coordinating State shall act on behalf of the States Parties as a whole and not in its own interest. Any such action shall not in itself constitute a basis for the assertion of any preferential or jurisdictional rights not provided for in international law, including the United Nations Convention on the Law of the Sea.

7. Subject to the provisions of paragraphs 2 and 4 of this Article, no activity directed at State vessels and aircraft shall be conducted without the agreement of the flag State and the collaboration of the Coordinating State.

Article 11 – Reporting and notification in the Area

1. States Parties have a responsibility to protect underwater cultural heritage in the Area in conformity with this Convention and Article 149 of the United Nations Convention on the Law of the Sea. Accordingly when a national, or a vessel flying the flag of a State Party, discovers or intends to engage in activities directed at underwater cultural heritage located in the Area, that State Party shall require its national, or the master of the vessel, to report such discovery or activity to it.
2. States Parties shall notify the Director-General and the Secretary-General of the International Seabed Authority of such discoveries or activities reported to them.
3. The Director-General shall promptly make available to all States Parties any such information supplied by States Parties.
4. Any State Party may declare to the Director-General its interest in being consulted on how to ensure the effective protection of that underwater cultural heritage. Such declaration shall be based on a verifiable link to the underwater cultural heritage concerned, particular regard being paid to the preferential rights of States of cultural, historical or archaeological origin.

Article 12 – Protection of underwater cultural heritage in the Area

1. No authorization shall be granted for any activity directed at underwater cultural heritage located in the Area except in conformity with the provisions of this Article.
2. The Director-General shall invite all States Parties which have declared an interest under Article 11, paragraph 4, to consult on how best to protect the underwater cultural heritage, and to appoint a State Party to coordinate such consultations as the “Coordinating State”. The Director-General shall also invite the International Seabed Authority to participate in such consultations.

3. All States Parties may take all practicable measures in conformity with this Convention, if necessary prior to consultations, to prevent any immediate danger to the underwater cultural heritage, whether arising from human activity or any other cause including looting.
4. The Coordinating State shall:
  - (a) implement measures of protection which have been agreed by the consulting States, which include the Coordinating State, unless the consulting States, which include the Coordinating State, agree that another State Party shall implement those measures; and
  - (b) issue all necessary authorizations for such agreed measures, in conformity with this Convention, unless the consulting States, which include the Coordinating State, agree that another State Party shall issue those authorizations.
5. The Coordinating State may conduct any necessary preliminary research on the underwater cultural heritage and shall issue all necessary authorizations therefor, and shall promptly inform the Director-General of the results, who in turn shall make such information available to other States Parties.
6. In coordinating consultations, taking measures, conducting preliminary research, and/or issuing authorizations pursuant to this Article, the Coordinating State shall act for the benefit of humanity as a whole, on behalf of all States Parties. Particular regard shall be paid to the preferential rights of States of cultural, historical or archaeological origin in respect of the underwater cultural heritage concerned.
7. No State Party shall undertake or authorize activities directed at State vessels and aircraft in the Area without the consent of the flag State.

Article 13 – Sovereign immunity

Warships and other government ships or military aircraft with sovereign immunity, operated for non-commercial purposes, undertaking their normal mode of operations, and not engaged in activities directed at underwater cultural heritage, shall not be obliged to report discoveries of underwater cultural heritage under Articles 9, 10, 11 and 12 of this Convention. However States Parties shall ensure, by the adoption of appropriate measures not impairing the operations or operational capabilities of their warships or other government ships or military aircraft with sovereign immunity operated for non-commercial purposes, that they comply, as far as is reasonable and practicable, with Articles 9, 10, 11 and 12 of this Convention.

Article 14 – Control of entry into the territory, dealing and possession

States Parties shall take measures to prevent the entry into their territory, the dealing in, or the possession of, underwater cultural heritage illicitly exported and/or recovered, where recovery was contrary to this Convention.

Article 15 – Non-use of areas under the jurisdiction of States Parties

States Parties shall take measures to prohibit the use of their territory, including their maritime ports, as well as artificial islands, installations and structures under their exclusive jurisdiction or control, in support of any activity directed at underwater cultural heritage which is not in conformity with this Convention.

Article 16 – Measures relating to nationals and vessels

States Parties shall take all practicable measures to ensure that their nationals and vessels flying their flag do not engage in any activity directed at underwater cultural heritage in a manner not in conformity with this Convention.

Article 17 – Sanctions

1. Each State Party shall impose sanctions for violations of measures it has taken to implement this Convention.
2. Sanctions applicable in respect of violations shall be adequate in severity to be effective in securing compliance with this Convention and to discourage violations wherever they occur and shall deprive offenders of the benefit deriving from their illegal activities.
3. States Parties shall cooperate to ensure enforcement of sanctions imposed under this Article.

Article 18 – Seizure and disposition of underwater cultural heritage

1. Each State Party shall take measures providing for the seizure of underwater cultural heritage in its territory that has been recovered in a manner not in conformity with this Convention.
2. Each State Party shall record, protect and take all reasonable measures to stabilize underwater cultural heritage seized under this Convention.
3. Each State Party shall notify the Director-General and any other State with a verifiable link, especially a cultural, historical or archaeological link, to the underwater cultural heritage concerned of any seizure of underwater cultural heritage that it has made under this Convention.
4. A State Party which has seized underwater cultural heritage shall ensure that its disposition be for the public benefit, taking into account the need for conservation and research; the need for reassembly of a dispersed collection; the need for public access, exhibition and education; and the interests of any State with a verifiable link, especially a cultural, historical or archaeological link, in respect of the underwater cultural heritage concerned.

Article 19 – Cooperation and information-sharing

1. States Parties shall cooperate and assist each other in the protection and management of underwater cultural heritage under this Convention, including, where practicable, collaborating in the investigation, excavation, documentation, conservation, study and presentation of such heritage.
2. To the extent compatible with the purposes of this Convention, each State Party undertakes to share information with other States Parties concerning underwater cultural heritage, including discovery of heritage, location of heritage, heritage excavated or recovered contrary to this Convention or otherwise in violation of international law, pertinent scientific methodology and technology, and legal developments relating to such heritage.
3. Information shared between States Parties, or between UNESCO and States Parties, regarding the discovery or location of underwater cultural heritage shall, to the extent compatible with their national legislation, be kept confidential and reserved to competent authorities of States Parties as long as the disclosure of such information might endanger or otherwise put at risk the preservation of such underwater cultural heritage.
4. Each State Party shall take all practicable measures to disseminate information, including where feasible through appropriate international databases, about underwater cultural heritage excavated or recovered contrary to this Convention or otherwise in violation of international law.

Article 20 – Public awareness

Each State Party shall take all practicable measures to raise public awareness regarding the value and significance of underwater cultural heritage and the importance of protecting it under this Convention.

Article 21 – Training in underwater archaeology

States Parties shall cooperate in the provision of training in underwater archaeology, in techniques for the conservation of underwater cultural heritage and, on agreed terms, in the transfer of technology relating to underwater cultural heritage.

Article 22 – Competent authorities

1. In order to ensure the proper implementation of this Convention, States Parties shall establish competent authorities or reinforce the existing ones where appropriate, with the aim of providing for the establishment, maintenance and updating of an inventory of underwater cultural heritage, the effective protection, conservation, presentation and management of underwater cultural heritage, as well as research and education.

2. States Parties shall communicate to the Director-General the names and addresses of their competent authorities relating to underwater cultural heritage.

Article 23 – Meetings of States Parties

1. The Director-General shall convene a Meeting of States Parties within one year of the entry into force of this Convention and thereafter at least once every two years. At the request of a majority of States Parties, the Director-General shall convene an Extraordinary Meeting of States Parties.
2. The Meeting of States Parties shall decide on its functions and responsibilities.
3. The Meeting of States Parties shall adopt its own Rules of Procedure.
4. The Meeting of States Parties may establish a Scientific and Technical Advisory Body composed of experts nominated by the States Parties with due regard to the principle of equitable geographical distribution and the desirability of a gender balance.
5. The Scientific and Technical Advisory Body shall appropriately assist the Meeting of States Parties in questions of a scientific or technical nature regarding the implementation of the Rules.

Article 24 – Secretariat for this Convention

1. The Director-General shall be responsible for the functions of the Secretariat for this Convention.
2. The duties of the Secretariat shall include:
  - (a) organizing Meetings of States Parties as provided for in Article 23, paragraph 1; and
  - (b) assisting States Parties in implementing the decisions of the Meetings of States Parties.

Article 25 – Peaceful settlement of disputes

1. Any dispute between two or more States Parties concerning the interpretation or application of this Convention shall be subject to negotiations in good faith or other peaceful means of settlement of their own choice.
2. If those negotiations do not settle the dispute within a reasonable period of time, it may be submitted to UNESCO for mediation, by agreement between the States Parties concerned.
3. If mediation is not undertaken or if there is no settlement by mediation, the provisions relating to the settlement of disputes set out in Part XV of the United

Nations Convention on the Law of the Sea apply *mutatis mutandis* to any dispute between States Parties to this Convention concerning the interpretation or application of this Convention, whether or not they are also Parties to the United Nations Convention on the Law of the Sea.

4. Any procedure chosen by a State Party to this Convention and to the United Nations Convention on the Law of the Sea pursuant to Article 287 of the latter shall apply to the settlement of disputes under this Article, unless that State Party, when ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention, or at any time thereafter, chooses another procedure pursuant to Article 287 for the purpose of the settlement of disputes arising out of this Convention.

5. A State Party to this Convention which is not a Party to the United Nations Convention on the Law of the Sea, when ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention or at any time thereafter shall be free to choose, by means of a written declaration, one or more of the means set out in Article 287, paragraph 1, of the United Nations Convention on the Law of the Sea for the purpose of settlement of disputes under this Article. Article 287 shall apply to such a declaration, as well as to any dispute to which such State is party, which is not covered by a declaration in force. For the purpose of conciliation and arbitration, in accordance with Annexes V and VII of the United Nations Convention on the Law of the Sea, such State shall be entitled to nominate conciliators and arbitrators to be included in the lists referred to in Annex V, Article 2, and Annex VII, Article 2, for the settlement of disputes arising out of this Convention.

Article 26 – Ratification, acceptance, approval or accession

1. This Convention shall be subject to ratification, acceptance or approval by Member States of UNESCO.
2. This Convention shall be subject to accession:
  - (a) by States that are not members of UNESCO but are members of the United Nations or of a specialized agency within the United Nations system or of the International Atomic Energy Agency, as well as by States Parties to the Statute of the International Court of Justice and any other State invited to accede to this Convention by the General Conference of UNESCO;
  - (b) by territories which enjoy full internal self-government, recognized as such by the United Nations, but have not attained full independence in accordance with General Assembly resolution 1514 (XV) and which have competence over the matters governed by this Convention, including the competence to enter into treaties in respect of those matters.
3. The instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Director-General.

Article 27 – Entry into force

This Convention shall enter into force three months after the date of the deposit of the twentieth instrument referred to in Article 26, but solely with respect to the twenty States or territories that have so deposited their instruments. It shall enter into force for each other State or territory three months after the date on which that State or territory has deposited its instrument.

Article 28 – Declaration as to inland waters

When ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention or at any time thereafter, any State or territory may declare that the Rules shall apply to inland waters not of a maritime character.

Article 29 – Limitations to geographical scope

At the time of ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention, a State or territory may make a declaration to the depositary that this Convention shall not be applicable to specific parts of its territory, internal waters, archipelagic waters or territorial sea, and shall identify therein the reasons for such declaration. Such State shall, to the extent practicable and as quickly as possible, promote conditions under which this Convention will apply to the areas specified in its declaration, and to that end shall also withdraw its declaration in whole or in part as soon as that has been achieved.

Article 30 – Reservations

With the exception of Article 29, no reservations may be made to this Convention.

Article 31 – Amendments

1. A State Party may, by written communication addressed to the Director-General, propose amendments to this Convention. The Director-General shall circulate such communication to all States Parties. If, within six months from the date of the circulation of the communication, not less than one half of the States Parties reply favourably to the request, the Director-General shall present such proposal to the next Meeting of States Parties for discussion and possible adoption.
2. Amendments shall be adopted by a two-thirds majority of States Parties present and voting.
3. Once adopted, amendments to this Convention shall be subject to ratification, acceptance, approval or accession by the States Parties.
4. Amendments shall enter into force, but solely with respect to the States Parties that have ratified, accepted, approved or acceded to them, three months after the deposit of the instruments referred to in paragraph 3 of this Article by two thirds of

the States Parties. Thereafter, for each State or territory that ratifies, accepts, approves or accedes to it, the amendment shall enter into force three months after the date of deposit by that Party of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

5. A State or territory which becomes a Party to this Convention after the entry into force of amendments in conformity with paragraph 4 of this Article shall, failing an expression of different intention by that State or territory, be considered:

- (a) as a Party to this Convention as so amended; and
- (b) as a Party to the unamended Convention in relation to any State Party not bound by the amendment.

Article 32 – Denunciation

1. A State Party may, by written notification addressed to the Director-General, denounce this Convention.

2. The denunciation shall take effect twelve months after the date of receipt of the notification, unless the notification specifies a later date.

3. The denunciation shall not in any way affect the duty of any State Party to fulfil any obligation embodied in this Convention to which it would be subject under international law independently of this Convention.

Article 33 – The Rules

The Rules annexed to this Convention form an integral part of it and, unless expressly provided otherwise, a reference to this Convention includes a reference to the Rules.

Article 34 – Registration with the United Nations

In conformity with Article 102 of the Charter of the United Nations, this Convention shall be registered with the Secretariat of the United Nations at the request of the Director-General.

Article 35 – Authoritative texts

This Convention has been drawn up in Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish, the six texts being equally authoritative.

Annex

Rules concerning activities directed at underwater cultural heritage

I. General principles

Rule 1. The protection of underwater cultural heritage through *in situ* preservation shall be considered as the first option. Accordingly, activities directed at underwater cultural heritage shall be authorized in a manner consistent with the protection of that heritage, and subject to that requirement may be authorized for the purpose of making a significant contribution to protection or knowledge or enhancement of underwater cultural heritage.

Rule 2. The commercial exploitation of underwater cultural heritage for trade or speculation or its irretrievable dispersal is fundamentally incompatible with the protection and proper management of underwater cultural heritage. Underwater cultural heritage shall not be traded, sold, bought or bartered as commercial goods.

This Rule cannot be interpreted as preventing:

- (a) the provision of professional archaeological services or necessary services incidental thereto whose nature and purpose are in full conformity with this Convention and are subject to the authorization of the competent authorities;
- (b) the deposition of underwater cultural heritage, recovered in the course of a research project in conformity with this Convention, provided such deposition does not prejudice the scientific or cultural interest or integrity of the recovered material or result in its irretrievable dispersal; is in accordance with the provisions of Rules 33 and 34; and is subject to the authorization of the competent authorities.

Rule 3. Activities directed at underwater cultural heritage shall not adversely affect the underwater cultural heritage more than is necessary for the objectives of the project.

Rule 4. Activities directed at underwater cultural heritage must use non-destructive techniques and survey methods in preference to recovery of objects. If excavation or recovery is necessary for the purpose of scientific studies or for the ultimate protection of the underwater cultural heritage, the methods and techniques used must be as non-destructive as possible and contribute to the preservation of the remains.

Rule 5. Activities directed at underwater cultural heritage shall avoid the unnecessary disturbance of human remains or venerated sites.

Rule 6. Activities directed at underwater cultural heritage shall be strictly regulated to ensure proper recording of cultural, historical and archaeological information.

Rule 7. Public access to *in situ* underwater cultural heritage shall be promoted, except where such access is incompatible with protection and management.

Rule 8. International cooperation in the conduct of activities directed at underwater cultural heritage shall be encouraged in order to further the effective exchange or use of archaeologists and other relevant professionals.

II. Project design

Rule 9. Prior to any activity directed at underwater cultural heritage, a project design for the activity shall be developed and submitted to the competent authorities for authorization and appropriate peer review.

Rule 10. The project design shall include:

- (a) an evaluation of previous or preliminary studies;
- (b) the project statement and objectives;
- (c) the methodology to be used and the techniques to be employed;
- (d) the anticipated funding;
- (e) an expected timetable for completion of the project;
- (f) the composition of the team and the qualifications, responsibilities and experience of each team member;
- (g) plans for post-fieldwork analysis and other activities;
- (h) a conservation programme for artefacts and the site in close cooperation with the competent authorities;
- (i) a site management and maintenance policy for the whole duration of the project;
- (j) a documentation programme;
- (k) a safety policy;
- (l) an environmental policy;
- (m) arrangements for collaboration with museums and other institutions, in particular scientific institutions;
- (n) report preparation;

- (o) deposition of archives, including underwater cultural heritage removed; and
- (p) a programme for publication.

Rule 11. Activities directed at underwater cultural heritage shall be carried out in accordance with the project design approved by the competent authorities.

Rule 12. Where unexpected discoveries are made or circumstances change, the project design shall be reviewed and amended with the approval of the competent authorities.

Rule 13. In cases of urgency or chance discoveries, activities directed at the underwater cultural heritage, including conservation measures or activities for a period of short duration, in particular site stabilization, may be authorized in the absence of a project design in order to protect the underwater cultural heritage.

III. Preliminary work

Rule 14. The preliminary work referred to in Rule 10 (a) shall include an assessment that evaluates the significance and vulnerability of the underwater cultural heritage and the surrounding natural environment to damage by the proposed project, and the potential to obtain data that would meet the project objectives.

Rule 15. The assessment shall also include background studies of available historical and archaeological evidence, the archaeological and environmental characteristics of the site, and the consequences of any potential intrusion for the long-term stability of the underwater cultural heritage affected by the activities.

IV. Project objective, methodology and techniques

Rule 16. The methodology shall comply with the project objectives, and the techniques employed shall be as non-intrusive as possible.

V. Funding

Rule 17. Except in cases of emergency to protect underwater cultural heritage, an adequate funding base shall be assured in advance of any activity, sufficient to complete all stages of the project design, including conservation, documentation and curation of recovered artefacts, and report preparation and dissemination.

Rule 18. The project design shall demonstrate an ability, such as by securing a bond, to fund the project through to completion.

Rule 19. The project design shall include a contingency plan that will ensure conservation of underwater cultural heritage and supporting documentation in the event of any interruption of anticipated funding.

VI. Project duration - timetable

Rule 20. An adequate timetable shall be developed to assure in advance of any activity directed at underwater cultural heritage the completion of all stages of the project design, including conservation, documentation and curation of recovered underwater cultural heritage, as well as report preparation and dissemination.

Rule 21. The project design shall include a contingency plan that will ensure conservation of underwater cultural heritage and supporting documentation in the event of any interruption or termination of the project.

VII. Competence and qualifications

Rule 22. Activities directed at underwater cultural heritage shall only be undertaken under the direction and control of, and in the regular presence of, a qualified underwater archaeologist with scientific competence appropriate to the project.

Rule 23. All persons on the project team shall be qualified and have demonstrated competence appropriate to their roles in the project.

VIII. Conservation and site management

Rule 24. The conservation programme shall provide for the treatment of the archaeological remains during the activities directed at underwater cultural heritage, during transit and in the long term. Conservation shall be carried out in accordance with current professional standards.

Rule 25. The site management programme shall provide for the protection and management *in situ* of underwater cultural heritage, in the course of and upon termination of fieldwork. The programme shall include public information, reasonable provision for site stabilization, monitoring, and protection against interference.

IX. Documentation

Rule 26. The documentation programme shall set out thorough documentation including a progress report of activities directed at underwater cultural heritage, in accordance with current professional standards of archaeological documentation.

Rule 27. Documentation shall include, at a minimum, a comprehensive record of the site, including the provenance of underwater cultural heritage moved or removed in the course of the activities directed at underwater cultural heritage, field notes, plans, drawings, sections, and photographs or recording in other media.

X. Safety

Rule 28. A safety policy shall be prepared that is adequate to ensure the safety and health of the project team and third parties and that is in conformity with any applicable statutory and professional requirements.

XI. Environment

Rule 29. An environmental policy shall be prepared that is adequate to ensure that the seabed and marine life are not unduly disturbed.

XII. Reporting

Rule 30. Interim and final reports shall be made available according to the timetable set out in the project design, and deposited in relevant public records.

Rule 31. Reports shall include:

- (a) an account of the objectives;
- (b) an account of the methods and techniques employed;
- (c) an account of the results achieved;
- (d) basic graphic and photographic documentation on all phases of the activity;
- (e) recommendations concerning conservation and curation of the site and of any underwater cultural heritage removed; and
- (f) recommendations for future activities.

XIII. Curation of project archives

Rule 32. Arrangements for curation of the project archives shall be agreed to before any activity commences, and shall be set out in the project design.

Rule 33. The project archives, including any underwater cultural heritage removed and a copy of all supporting documentation shall, as far as possible, be kept together and intact as a collection in a manner that is available for professional and public access as well as for the curation of the archives. This should be done as rapidly as possible and in any case not later than ten years from the completion of the project, in so far as may be compatible with conservation of the underwater cultural heritage.

Rule 34. The project archives shall be managed according to international professional standards, and subject to the authorization of the competent authorities.

XIV. Dissemination

Rule 35. Projects shall provide for public education and popular presentation of the project results where appropriate.

Rule 36. A final synthesis of a project shall be:

- (a) made public as soon as possible, having regard to the complexity of the project and the confidential or sensitive nature of the information; and
- (b) deposited in relevant public records.

Po zaznajomieniu się z powyższą konwencją, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- Rzeczpospolita Polska przystępuje do niej,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 18 marca 2021 r.

L.S.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Duda*

Prezes Rady Ministrów: *M. Morawiecki*